

Päätös

Työryhmän
asettaminen

29.5.2020

OM040:00/2019

VN/11247/2020

VAARALLISIMPIEN VÄKIVALTARIKOLLISTEN VAPAUTTAMISEN ARVIOIMINEN

1. Asettaminen

Oikeusministeriö on tänään asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on arvioida vaarallisimpien väkivaltarikollisten vapauttamista koskevaa lainsäädäntöä ja viranomaisten välisiä yhteistyökäytäntöjä.

2. Toimikausi

1.6.2020–28.2.2022

3. Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan on kirjattu, että vaarallisimpien väkivaltarikollisten vapauttamisen edellytyksiä arvioidaan perusteellisesti.

Hallitusohjelman kirjaukseen liittyen oikeusministeriössä on asetettu hanke ja laadittu loppuvuodesta 2019 valmistunut arviomuistio elinkautisvankeja koskevasta lainsäädännöstä ja vapauttamismenettelyn kehittämistarpeista (VN/13339/2019-VNK-1). Muistiossa on arvioitu muun muassa sitä, mikä painoarvo elinkautisvangille tehtävälle väkivaltariskiarviolle tulisi antaa vapauttamisharkinnassa. Elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) mukaan kaikille elinkautisvangeille on tehtävä ennen vapauttamisharkintaa väkivaltariskiarvio, ja arvio on liitettävä Rikosseuraamuslaitoksen asiassa antamaan lausuntoon. Väkivaltariskiarviolle annettava merkitys vapauttamisharkinnassa on kuitenkin lainsäädännöllisesti epäselvä. Elinkautisvankien vapauttamista koskeva arviomuistio on ollut lausuntokierroksella ja saapuneista lausunnoista on laadittu lausuntotiivistelmä (Elinkautisvankien vapauttamismenettelyn kehittäminen. Lausuntotiivistelmä arviomuistiosta. Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:1).

Elinkautisvankien lisäksi on tarpeen arvioida vaarallisimpien väkivaltarikollisten vapauttamiseen liittyviä menettelyjä laajemminkin. Yhteiskunnan turvallisuuden kannalta ongelmallisen ryhmän muodostavat ainakin ne vangit, joiden riski vakavien väkivaltarikosten uusimiseen on arvioitu korkeaksi, mutta joiden edellytykset esimerkiksi tahdosta riippumattomaan psykiatriseen hoitoon määräämiselle eivät vapauttamisvaiheessa täyty. Samoin ongelmallisena ryhmänä voidaan pitää toistuvasti vakavista väkivaltarikoksista

Postiosoite

Postadress

Oikeusministeriö

PL 25

FI-00023 Valtioneuvosto

Finland

Käyntiosoite

Besöksadress

Eteläesplanadi 10

00130 Helsinki

Finland

Puhelin

Telefon

0295 16001

Internat.

+358 295 16001

Faksi

Fax

09 160 67730

Internat.

+358 9 160 67730

S-posti, internet

E-post, internet

oikeusministerio@om.fi

www.oikeusministerio.fi

www.justitieministeriet.fi

tuomittuja, jotka syyllistyvät uuteen vastaavaan rikokseen pian vapautumisensa jälkeen. Usein tällaisilla henkilöillä on päihdeongelmia tai vaikea persoonallisuushäiriö. Tällaisten henkilöiden voidaan arvioida edustavan vain pientä osaa vangeista, mutta muiden turvallisuuden näkökulmasta heitä voidaan pitää merkittävänä riskinä yhteiskunnan turvallisuudelle.

4. Tehtävät

Työryhmän tulee määritellä, millä tavoin olisi rajattava ne väkivaltarikoksista tuomittujen ryhmät, joita voidaan pitää erityisen vaarallisina, ja joihin on tarkoituksenmukaisinta kohdistaa toimenpiteitä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää vankeihin, joilla on päihdeongelmia, vaikea persoonallisuus- tai muu mielenterveyshäiriö tai jotka ovat erityisen tuen tarpeessa vapautuessaan. Työryhmän tulee arvioida nykyiseen lainsäädäntöön ja käytäntöihin liittyviä mahdollisia ongelmakohtia ja tehdä näitä koskevat muutos- ja kehittämissuositukset. Työryhmän tulee tätä varten selvittää olennaisilta osin, millaisia lainsäädännöllisiä ratkaisuja oikeusjärjestelmiltään Suomeen verrattavissa maissa on vaarallisten väkivaltarikollisten kohtelulle rikosoikeudellisessa seuraamusjärjestelmässä ja psykiatrisessa sairaanhoidossa sekä näiden ratkaisujen soveltuvuutta omaan järjestelmäämme.

Työryhmän tulee työssään ottaa huomioon elinkautisvankien vapauttamista koskevasta arviomuistiosta saatu lausuntopalautte. Työryhmän tulee myös ottaa huomioon keväällä 2020 käynnistytävän vaarallisuuden ja väkivaltariskin arviointia koskevan valtioneuvoston VN TEAS-tutkimushankkeen tulokset. Samoin tulee ottaa huomioon keväällä 2021 valmistuvan mielentilatutkimusten määrän muutosten syitä ja seurauksia selvittävän VN TEAS-tutkimushankkeen tulokset.

Työryhmän on ehdotuksissaan kiinnitettävä huomiota Suomea sitoviin kansainvälisiin velvoitteisiin ja suosituksiin sekä kansainvälisten tuomioistuinten ratkaisukäytäntöön.

Työryhmän tulee laatia työstään mietintö, josta ilmenevät esitettävät muutos- ja kehitysehdotukset. Lainsäädäntöä koskevien muutostarpeiden ilmetessä työryhmän on laadittava mietintönsä hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmän tulee mietinnössään:

- 1) Arvioida nykyisen lainsäädännön toimivuutta vaarallisimpien väkivaltarikollisten vapauttamisen osalta.
- 2) Arvioida viranomaisten välisten käytäntöjen toimivuutta vaarallisimpien väkivaltarikollisten vapauttamisen osalta.
- 3) Selvittää millaisia lainsäädännöllisiä ratkaisuja oikeusjärjestelmiltään Suomeen verrattavissa maissa on vaarallisten väkivaltarikollisten kohtelulle rikosoikeudellisessa seuraamusjärjestelmässä ja psykiatrisessa sairaanhoidossa.
- 4) Esittää mahdolliset muutosehdotukset lainsäädäntöön.
- 5) Esittää mahdolliset muutosehdotukset olemassa oleviin vapauttamiseen liittyviin käytäntöihin.
- 6) Arvioida ehdotettavien lainsäädäntömuutosten ja muiden ehdotusten taloudelliset ja muut vaikutukset.

5. Organisointi

Puheenjohtaja:

Lainsäädäntöneuvos Mirja Salonen, oikeusministeriö

Jäsenet:

Hallitusneuvos Paulina Tallroth, oikeusministeriö, varapuheenjohtaja

Lääkintöneuvos Helena Vormaa, sosiaali- ja terveysministeriö (varajäsen hallitusneuvos Kirsi Ruuhonen)

Poliisiylitarkastaja Sami Ryhänen, sisäministeriö (varajäsen lainsäädäntöneuvos Tiina Ferm)

Vanajan vankilan ja Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja Kaisa Tammi-Moilanen, Rikosseuraamuslaitos (varajäsen Itä- ja Pohjois-Suomen arviointikeskuksen johtaja Petteri Autio)

Ylilääkäri Petteri Joelsson, Terveystieteiden tutkimuskeskus (varajäsen ylilääkäri Aulikki Ahlgrén-Rimpiläinen)

Psykiatrisen vankisairaalan vastaava ylilääkäri Hannu Lauerma, Vankiterveydenhuollon yksikkö

Oikeuspsykiatri Hannu Säävälä, Oulun yliopistollinen sairaala

Hovioikeuden neuvos, osaston johtaja Terhi Mattila, Helsingin hovioikeus (varajäsen hovioikeudenneuvos Juha Hartikainen)

Professori Kimmo Nuotio, Helsingin yliopisto (varajäsen tutkijatohtori Heli Korkka-Knuts)

Sihteeri:

Erytysasiantuntija Anne Kohvakka, oikeusministeriö

Työryhmän nimeämisessä on huomioitu naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §.

Työryhmä voi työnsä aikana kuulla asiantuntijoita.

6. Kustannukset ja rahoitus

Työryhmän työskentelyyn osallistumisesta ei makseta korvauksia.

Oikeusministeri

Anna-Maja Henriksson

Osastopäällikkö

Ari-Pekka Koivisto

Jakelu

-työryhmän puheenjohtaja ja jäsenet

Tiedoksi

- kansliapäällikkö
- oikeusministerin erityisavustaja Otto Andersson
- oikeusministeriön viestintäyksikkö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- sisäministeriö
- Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö
- Vankiterveydenhuollon yksikkö
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
- Helsingin hovioikeus